Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 247 (4883)
ВТОРНИК
ДЕКАБРИИН
18
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Түрүү агротехникэ гээшэ үндэр ургасын үндэһэ һуури мүн. Энээниие бүхы хэмжээгээрынь бэелүүлжэ, 1946 ондо баян ургаса хуряахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэе!

Мүнөө үедэ поли дээрэ саһа тогтоохо, наг шэбхэ шэрэхэ, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулха мэтын хүдэлмэринүүд таһалгаряагүйгөөр ябуулагдаха зэргэтэй.

ТҮРҮҮ АГРОТЕХНИКЫЕ БЭЕЛҮҮЛЖЭ, ҮНДЭР УРГАСА ХУРЯАЕ!

Энэ жэлэй полевой хүдэлмэринүүд дүүрээд, 1946 оной хабарай тарилгада бэлэдхэхэ эгээл харюусалгатай зорилго тулажа ерээ. Манай республикын колхозно таряашад болон МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса хуряахын түлөө үлэмжэ ехээр тэмсэжэ, таряанажалаар гээгдэнги ябадалаа усадхаха зорилготой. Тиихэдээ түбхын түрүүндэ тарилгада бэлэдхэлые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ болоно.

Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд олон янза ба угаа ехэ харюусалгатай гээшэ. Хэрбээ тарилгада бэлэдхэлэй нэгэшье зүйлые бэелүүлжэ шадаагүй һаа, бидэнэр үндэр ургаса хуряажа шадахагүй байһамнай лабтай. Илангаяа полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлые. илангаяа агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хангалтагүйгөөр үнгэргэһэн дээрэһээ республикын олонхи колхозууд 1945 ондо һайн ургаса туйлажа шадабагүй. Тиихэлээрээ хэдэн аймаг, колхозуудай таряа тушаалгаар гүрэнэйнгөө урдахи уялгые дүүргэнгүй, Эхэ ороной урдатэй зээлитэй болоһон байха юм.

Энэ алдууе дахяад дабтахагүйн тулада республикын колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые заатагүй бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэ уялгатай. Мүнөө үедэ поли дээгүүр саһа тогтоохо, мульһэ зөөхэ, шэбхэ гаргаха, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд хаа-хаанагүй бүхы хэмжээгээр ябуулагдаха байна. Поли дээрэ саһа тогтоолгые түбхын түрүүндэ намарай хара таряа хэһэн участок дээгүүр. мүн олон жэлэй ногооной ба үрһэнэй таряалан дээгүүр үнгэргэхэ шухала.

Иволгын аймагай хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые эрхимээр бэелүүлхын түлөө ээн ёһоор хандажа, ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса хуряаха үндэһэ һуури эртээнһээ хойшо табижа эхилээ. Эндэхи колхозууд поли дээрэ саһа тогтоохо бүхы аргануудые хэрэглэжэ, энэ хүдэлмэриие саг соонь эхилһэн байна. Эндэхи колхозуудай полинууд дээрэ 9.000 гаран тэргэ наг шэбхэ гаргаданхай. Үнэһэ ба шубуунай аргал суглуулха хүдэлмэриие һаадгүйгөөр ябуулжа байна. Калининай нэрэмжэтэ. «Осоавиахим», «Улаан Оронго», «Майн 1» колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые илангаяа эдибхитэйгээр үнгэргэнэ.

Хоринн аймагай түрүү колхозууд поли дээгүүр шэбхэ тарааха. саһа тогтоохо мэтын хэмжээ-ябуулгануудые саг соонь эхилжэ шадаһан байна. Ленинэй. Карл Марксын нэрэмжэтэ. «Пламя», «Улаан Одон». «Красный партизан» колхозууд саһа тогтоохо, шэбхэ зөөхэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха тусгаар бригада, звенонуудые эмхидхээд, тэдэнэрэй ажал зүбөөр өмхидхэһэн байна.

Тиигэбэшье, республикын олонхи аймаг, колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хүсэдөөр бэелүүлжэ, ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса хуряахын түлөө эрид тэмсэл хээгүй байһаар. Торийн, Хэжэнгын, Бичурын, Курумканай, Кударын, Заиграйн, Зэдын ба бусад аймагууд мэнэ һая болтор үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ эхилээдүй байгаа гэхэдэ һэжэггүй. Таряанажалаар республика соо ехэдэ тоологдодог Бичурын аймагай хүтэлбэрилэгшэд аяар мүнөө болтор агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэбүүдые заатагүй дүүргүүлхэ шанга эрилтэ колхозуудһаа хээгүй байһаниинь элирбэ.

Дээрэ дурсагдагша аймагуудай партийна. советскэ, газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй эгээл шухала нүхэсэлые өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажархиһан байха юм. Тиихэдэнь, эдэ аймагуудай газарай таһагай болон МТС-үүдэй агрономууд өөһэдынгөө уялгые мартажархёод колхозуудта энэ гэхэ туһа хүргэнгүй, үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые ябуулха эрхим болзорнуудые үнгэргэжэ байна. Түрүү агротехникые бэелүүлхэ шухала эрилтые мүнөө хүртэр хүсэд тоологгүй байһан аймаг. колхозуудые БМАССР-эй Наркомзем ба тэрэнэй агротехникын Управлени үшөөл тэсэжэ байха юм.

Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы эрилтэнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ колхозуудай таряанажалай гол хүсэн элсүүлэгдэхэ ёһотой. Поли дээгүүр саһа тогтоохо наг шэбхэ гаргаха, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулха хүдэлмэриие бригада, звено бүхэндэ даалгажа үгөөд, тэдэнэртэ бүхы хэрэгсэлнүүдынь түсэбэй ёһоор хубаажа үгэхэ ябадал колхозуудай правленинүүдэй шухала зорилгонь мүн. Ефремовскэ, шурыгинска звенонуудай хүдэлмэридэ илангаяа шухала анхарал табиха ёһотой. Нютагай үтэгжүүлгэ суглуулха хүдэлмэридэ комсомолецууд ба һурагшад хаа-хаанагүй элсүүлэгдэхэ байна.

Партийна, советскэ, газартаряалангай орган болон агрономуудай урдахи шухала зорилго хадаа үргэн ниитэ таряашадай дунда социалистическэ мүрысөө эршэмтэйгээр дэлгэрүүлэн. үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы түсэбые колхоз бүхэнөөр СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай үдэр —1946 оной февралиин 10 хүртэр заатагүй дүүргүүлхэ ябадал болоно.

Колхозой 25 жэлэй ойн һайндэр

ОДЕССА. 1920 ондо курто-андреевскэ хүдөө ажалай артель тогтоогдоһон байгаа. Энэ артель Фрунзын нэрэмжэтэ болоһон юм.

Һаяхан энэ колхоз өөрынгөө 25 жэлэй ойе һайндэрлэбэ. Урдань үгытэй байһан хүнүүд 25 жэлэй турша соо хамтын хүдэлмэриин хүсөөр баян ба культурна байдалтай болоо. Дайнай урда тээ Фрунзын нэрэмжэтэ колхоз миллионер болоод байгаа һэн. Колхозчигууд таряагаар ба бэшэ бэшэ продуктаар элбэг. һайн гутал хубсаһатай болоһон юм.

Немецко-фашистска булимтарагшад энэ колхозые бутаргаһан ба хооһоруулһан байба. Мүнөө тэрэ колхоз дахяад һэргээн бодхоогдожо байна. Энэ жэлдэ колхозчигууд болзорһоонь түрүүн гүрэндөө бүхы тушаалгануудые ба намарай тарилгые дүүргэһэн байха юм. Малай фермэнүүд дахин бии боложо байна.

Намарай тарилгын хүдэлмэриие һайнаар үнгэргэһэнэйнь түлөө партиин райком ба районой гүйсэдхэхэ комитет Фрунзын нэрэмжэтэ колхоздо Улаан туг барюулба (ТАСС).

Нүүжэ ошоһон колхоз

Табан жэлэй саада тээ Мульһэтэ океанай наана, Печора мүрэнэй эрьеде Чапаевай нэрэмжэтэ колхозые нүүжэ ошоод тогтооһон байгаа. Тэдэнэр манай ороной дунда районуудһаа хойто хизаарта нүүжэ ошоод, тэндэ загаһа агнаха ажалтай болоо һэн.

Мүнөө тэдэнэр культурна ба баян байдалтай болоо. Табан жэл соо һайн байра байдал, һургуули, пекарни, бани бариба. Мүнөө жэл тэдэнэр түрүүн ерэһэн жэлдээ оробол, таби дахин ехэ загаһа бариба. Тус колхоз болбол электростанци, радиоузел ба киноустановкотой клуб барихаар түхеэржэ байна.

„Молот" заводой патефонууд

КИРОВ. «Молот» гэжэ завод түрүүшын патефонуудые бүтээжэ гаргаба. Энэ патефонууд шалгагдаад, һайн шанартай гэжэ тоологдоо.

Мүнөө тэрэ заводто патефонно цех түхеэрэгдэжэ байна. Энэ жэлэй дүүрэтэр тус завод болбол нэгэ мянгаһаа үлүү патефонуудые бүтээжэ гаргахань.

Түрүү малшадай республиканска зүблөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө тэмсэгты!

Республиканска выставкомдо

Кяхтын аймагай выставкомой дүүргэлгаар, доро дурсагдаһан түрүү малажалай фермэ, түрүүшүүлдэ дипломуудые олгохо гэжэ республиканска выставком тогтообо:

НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

Жигжитова Бадмажап Ламажаповнада—Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адуушан, 16 гүүнһээ 12 унага абажа, хоролтогүйгөөр тэнжээбэ. Адуу моридынь тобир тарган байха юм.

Лодомпилов Дамба Хандажаповичта—«Улаан табангут» колхозой ОТФ-е даагша. хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 100.7 процент дүүргэһэн. 500 толгой хони имааһаа 488 эшэгэ хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээһэн байна. Нооһо ба брынзэ тушаалгаар гүрэнтэеэ хүсэд тооһоо. 1945—46 оной адуу малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэһэн байха юм.

ХОЕРДОХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

Шаныгина Елизавета Ильиничнада—Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 12 үнеэ түрүүлээд, түлнүүдыень хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, үнеэн бүхэнһөө 470 литр һү һааба.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-дэ. Тус фермэ 1945 оной гүрэнэй түсэб 104 процент дүүргэһэн ба 12 гүүнһээ 12 унага абажа бүгэдыень тэнжээһэн байна. Моридынь тарган ба үбэлдөө бэрдам хүрэхэ тэжээлээр хангагданхай.

Нурбоев Долдон Балуевичта—Сталинай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша.

Жаркой Афанасий Ивановичта—Усть-Кяхтын зооветпунктые даагша. Өөрынгөө пунктын колхозуудаар малай халдабарита үбшые усадхажа шадаһан ба 1945—46 оной үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэхэ ябадал хангаһан байха юм.

Федосеева Ольга Георгиевнада—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 8 үнеэнһээ 8 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн ба 1945 оной арбан һара соо һаамхай үнеэн бүриһөө 925 литр һү һааһан байна.

ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ

Сосорова Дулма Сосоровнада—Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон. 150 хониһоо 154 хурьга абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээһэн, нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Большакова Валентина Александровнада—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 8 үнеэнһээ 8 тугал абажа тэнжээгээд, 1945 оной арбан һарын турша соо һаамхай үнеэн бүриһөө 969 литр һү һааба.

Сахарова Елена Андреевнада—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн. Үнеэдые һайн бэлшээрээр адуулжа, тэдэнэй һү шэмыень дээшэлүүлээ.

Свинин Прокопий Ивановичта—Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермые даагша. Тул абаха гүрэнэй түсэб дүүргэһэн, нооһо, брынзэ тушааха талаар гүрэнтэйгөө түргэн тооһоһон ба үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэһэн байха юм.

Овсянкинада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша. 100 үнеэнһээ 91 тугал абаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэһэн байна.

Эрхимүүдэй нэгэндэ тоологдоно

Бодонгуудай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд 1944—45 он соо үлэмжэ һайнаар хүдэлмэрилжэ Бичурын аймаг соо түрүү зэргэдэ тоологдохо эрхэ олобо. Энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд 1945 ондо хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 125 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн нооһо хайшалх ба һү һааха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ.

Фермын хүдэлмэрилэгшэд иимэ амжалтануудые туйлаһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 30 шахуу хони абаба.

Фермэ болбол хони үсхэбэрилхэ ба нооһо хайшалха, һү һааха түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

Тиин, тус фермын хонишод ээлжэһэн түрүү зэргээ улам бүри бэхижүүлхын түлөө 1945—46 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл амжалтатайгаар үнгэргөөд, саашадаа үшөө эршэтэйгээр ажалдажа эхилбэ.

Е. КУПРАШ.

Адуун һүрэгөө олошоруулна

КУДАРА. (Телефоноор абтаба). Үлзытын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мориной-товарна фермэ колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ фермэ адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 107,3 процент дүүргэһэн байна. Фермын хүдэлмэрилэгшэд адуун һүрэгые олошоруулан, атар тарган байлгахын түлөө үдэр һүнигүй оролдодог юм.

1944—45 онуудай үбэлжэлгын үедэ тус фермынхид адуун һүрэгөө түхэреэн сүүдхэ соо бэлшээжэ, бүрин бүтэн ба тобир тарганаар ондо оруулһан байна. Фермые даагша Намсарай Балматаров гэгшэ адуун һүрэгөө хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, хүсөөр ехэ ба хүдэлмэришэ хүлэгүүдые олошоруулхын түлөө үнэн сэхээр оролдодог юм.

Энэ фермынхид 1945—46 онуудай үбэлжэлгын үедэ бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, адуу моридоо онсо һайнаар харууһалха уялгануудые абаһан байна.

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Саһа тогтоохо хаалтануудые түхеэрнэ

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Усть-Киранска сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой члену үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ бэлэдхэл эртэнһээ хойшо хэһэн байна. Поли дээрэ саһа тогтоохо хэрэгтэ эндэхид бүри ехэ анхарал табиһан байха юм. Мүнөө эдэнэр 300 гаран хаалта түхеэрээд, түрүүшын саһа тогтоожо байна.

Һаяар тус колхозойхид поли дээгүүр наг шэбхэ шэрэхэ болон бусад агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ эхилээ.

Б. ЦЫРЕНОВА.

Зүгын үүрые олошоруулба

Нёдондо жэлдэ Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой правлени болбол зүгышэн Дора Мартыновна Ячменёвагай урда зүгы олоор үсхэбэрилхэ гэһэн зорилго табиһан байгаа.

Энэ даалгабарииень нүхэр Ячменёва саг болзор соонь дүүргэжэ, мүнөө зүгын 30 үүртэй боложо зүгынуудэйнгээ тооо хоёроор олошоруулба.

Тарбагатайн түрүү фермэнүүд

Тарбагатайн аймагта үнгэргэгдэһэн малажалай выставкэдэ һүнэй-товарна 4, хониной-товарна 3 фермэнүүд хабаадалсаһан байна. «Красная заря» колхозой хониной-товарна фермэ хониной тоо толгойе олошоруулха түсэб 158 процент дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд нооһ хайшалха ба һү һааха түсэбүүдэ бүримүһэн дүүргээ. Фермые хүтэлбэрилэгшэ Аким Думнов гэгшэ хони ямаадые олошоруулха ба тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдөө элсүүлжэ шадаһан байха юм

«Искра», Калининай нэрэмжэтэ, «Гигант» ба бусад колхозуудай хониной ба һүнэй-товарна фермэнүүд мал үсхэбэрилхэ түсэбүүдээ тус бүридөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

«Красный партизан» колхозой гахайн-товарна фермэ энэ жэлдэ хамагые илажа гараба. Фермын хүдэлмэрилэгшэд гахай бүриһөө 16 поршоонхо абажа, түсэбөө һураггүй үлүүлэн дүүргээ.

Нэрлэгдэгшэ фермэнүүд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые өөһэдынгөө хүсөөр эрхим шанартайгаар дүүргэһэн байха юм.

И. ТАЙНОВ.

Үхэр малаа олошоруулжа байна

«Улаан Таряашан» колхозой һүнэй-товарна фермэ 1945 ондо эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 129,3 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн энэ фермэ һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, гүрэнтэеэ болзорһоо урид тооһоо.

Мүнөө тус артелиин малшад үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хамаг хабаяа элсүүлжэ байха юм. Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ, мүн үбэлөө бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй болоһон байна.

Зинаида ДОРЖИЕВА.

Республикамнай СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэжэ байна

Аймагууд дотор

◆ Кабанскын промкомбинадай коллективэй членүүдэй дунда агитатор нүхэр Иванова гэгшэ һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэнэ.

Энэ мүрысөөндэ стахановец нүхэр Мингаловагай хүтэлбэрилдэг оёдолой цехынхид түрүүлжэ ябана.

◆ Ажалшадай депутадуудай Хоринн аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол аймаг соогоо һунгуулиин 20 участково комисси бии болгохоор шиидхэбэри баталба. Мүнөө парторганизацинуудай агитаторнууд һунгуулиин участогуудаар ябажа, тэндэхи һунгагшадта һунгуулиин Дүрим ойлгуулжа байна.

◆ Галуута-нуурай станциин депогой котельщик нүхэр Василий Головин болбол Верховно органой һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, үдэр бүри даалгабарита нормоёо 290—300 процент хүртэр эрхим һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Сэлэнгын аймаг соо һунгуулиин 31 участково комиссинуудые бии болгохоор аймгүйсэдком шиидхэбэри баталба.

◆ ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айком партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай болон агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинар үнгэргэжэ, тэрээн дээрэ һунгуулиин урда тээхи агитационно хүдэлмэриин ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

◆ Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой клуб (Бичура) заһабарилагдажа, дулаан болгогдобо. Эндэ уранһайханай ба һунгуулиин темэтэй номууд табигдажа; энээниие үдэшэ бүри колхозчигууд олоороо сугларжа һонирхон уншадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша нүхэр **В. П. Вампилова** гэгшэ «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ тухай дүримтэй» фермынгээ малшадые танилсуулжа байна. **А. Поповой фото.**

Эдэнэр участково комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ

Иволгын аймагай Гильбириин сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой членүүдэй хамтын суглаан һаяхан болобо. Тус суглаан дээрэ Союзай Соведтэ ба Национальность-нуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ һунгуулиин участково комиссиин составта кандидадуудые дэбжүүлхэ гэһэн тон харюусалгатай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Суглаанда хабаадалсаһан эрэгтэй эмэгтэй колхозчигууд бүхэн эгээн эрхим хүбүүд ба басагадаа комиссиин составта дэбжүүлхэ нэгэн хүсэлэнтэйгөөр энэ асуудалые зүбшэһэнэйнгөө һүүлээр, колхозойнгоо партийна эхин организациин секретарь, хуушанай коммунист, арад ниитын дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдибхитэйгээр хэдэг нүхэр Дамби Ганжурович Ганжуровай, Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэн, урдань хэдэн жэлэй туршада колхозой правлениин түрүүлэгшэ байһан ба бүхы колхозчигуудта хүндэтэй болоһон нүхэр Пурбо Эрдынеевич Цыренжаповай болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнда хабаадалсаһан, орденто нүхэр Бальжи Банзаракцаевич Нимаевай кандидатурануудые нэгэн дуугаар дэбжүүлбэд.

Тус артелиин партийна организациин агитаторнууд барандаа шахуу һунгуулиин кампаниин урда тээхи пропагандые эршэмтэйгээр ябуулнад. Һунгуулиин үдэрые ажал хүдэлмэри дээрэ амжалтануудые туйлажа угтаха зорилготойгоор социалистическэ мүрысөөнэй долгин һүүлэй үдэрнүүдтэ фермэ, гүүртэнүүдэй болон таряан ажалай бригадын членүүдэй дунда үргэдэжэ байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ городто

◆ Городской район соо 56 агитколлективууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ хамта дээрээ 568 агитаторнууд һунгуулиин Дүримые, СССР-эй үндэһэн хуули—Сталинска Конституцие һунгагшадта ойлгуулжа ябанад.

◆ Верховно органдо һунгуули хэхэ түүхэтэ үдэрые үйлэдбэриин амжалтануудаар угтаха гэһэн патриотическа хүдэлөөн ПВРЗ-гэй коллективүүдээр үдэр ерэхэ тудам үргэдэнэ. Һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон зэд-шудхалгын цехынхид энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Декабрь һара соо түсэбһөө гадуур 150 тонно зэд шудхаха уялга абанхай.

◆ Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида зорюулагдаһан гурбан зүйлэй уранһайханай плакат хэблэжэ гаргаба. Хэблэгдэжэ гаргагдаһан плакадуудынь аймаг ба районуудта эльгээгдээ.

◆ Мяханай комбинадай партийна организациин 99 агитаторнууд аяар 148 хөөрэлдөөнүүдые 5.274 һунгагшадай хабаадалгатайгаар үнгэргэжэ, тэдэнэртэ һунгуулиин Дүрим ба Сталинска Конституци ойлгуулжа үгэнэ.

◆ Верховно органдо һунгуули хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороһон «Кожевник» гэжэ олзоборилгын артелиин членүүд жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые Сталинска Конституциин үдэртэ 100 процент дүүргээд, ажахын жэлэй дүүрэтэр 100.000 түхэриэгэй продукци түсэбһөө гадуур гаргахын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

◆ ВКП(б)-гэй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай нүүдэл агитпункт Иволгын, Сэлэнгын ба Зэдын аймагай колхозуудай парторганизацинуудта һунгуулиин урда тээхи агитаци хэхэдэнь туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор гараба.

Партийна ажабайдал

КОЛХОЗУУДАЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ СЕКРЕТАРЬНУУДАЙ СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН

Уржадэр үдэшын 7 часта Советүүдэй II байшангай Сталинска залай соо колхозуудай партийна организацинуудай секретарьнууд ба парторгнуудай семинар-зүблөөн эхилбэ.

Энэ зүблөөниие ВКП(б)-гэй обком зарлаһан байгаа. Хамта хоёр зуугаад гаран хүн суглараһан байха юм.

Колхозуудай эхин парторганизацинуудай секретарьнууд ба парторгнууд болбол энэ ВКП(б)-гэй обкомой секретарьнуудай болон советскэ ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй лекци шагнаха ба мүн өөһэдынгөө хүршэлнүүдые андалдан абалсаха байна.

Тус семинар-зүблөөнэй түрүүшын үдэшэ ВКП(б)-гэй областной комитедэй XXI пленумэй дүнгүүд тушаа ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Кудрявцевай хэлэһэн үгэ шагнаба. Нүхэр Кудрявцев болбол ВКП(б)-гэй обкомой хүдэлмэри тухай партиин ЦК-гэй энэ оной февралиин 3-ай ба октябриин 13-ай тогтоолнууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтохо зуураа, колхозуудай парторганизацинуудай ойрын зорилгонуудые тодо һонороор хэлэжэ үгэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад һонирхоһон зүйлнүүдээрээ хэдэн олон асуудалнуудые һуража тодорхой харюунуудые абаа.

Үсэгдэр үглөөнһөө эхилээд, манай үбэлжэлгые үнгэргэхэ ябадалда колхозуудай парторганизацинуудай зорилгонууд тухай ВКП(б)-гэй обкомой хоёрдохи секретарь Б. Д. Лобсановай үгэ дуулаба.

Мүнөөдэр тус зүблөөн үргэлжэлһээр.

Үдэшын партийна һургуули

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой бюро болбол партийна, советскэ болон комсомольско эдибхитэнэй өөһэдынгөө политическэ ба теоретическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор партийна кабинедэй дэргэдэ үдэшын партийна һургуули нээхээр шиидхэбэри баталһан байгаа. Тус һургуулида бүхыдөө 22 эдибхитэн һуралсаха юм. Һуралсалайнь болзор 6 һара үргэлжэлхэ байна.

Энэ һургуулида недели бүхэндэ 6 часай туршада нэгэ удаа занятии болохо ёһотой. Энэ һурагшадта зорюулагдажа, «ВКП(б)-гэй хуряангы курс», «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн тухай» нүхэр Сталинай түүхэтэ номоор, партийна ба советскэ байгуулалта, бүхэдэлхэйн политическэ карта тухай лекцинүүдые болон элидхэлнүүдые аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, мүн ВКП(б)-гэй айкомой лекторнууд уншаха байна.

Үдэшын партийна һургуулиин түрүүшын занятии һаяхан үнгэргэгдэһэн байгаа. Тус занятии дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Б. Гылыков гэгшэ «ВКП(б)-гэй хуряанты курсын» нэгэдэхи бүлэгөөр лекци уншаба. Тэрэшэлэн партиин айкомой кадрнуудые эрхилхэ секретарь нүхэр С. Шарапов «Большевигүүдэй парти—манай илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша мүн» гэһэн тематэй һонирхолтой лекци уншаба.

Түрүүшын занятии хадаа эмхитэй ба гуримтай, һурагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрбэ.

Нүхэр В. М. Молотовой элидхэл шудална

ВКП(б)-гэй Бичурын айком болбол партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай болон агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинар һаяхан үнгэргэжэ, тэрээн дээрээ нүхэр В. М. Молотовой элидхэлые аймагай ажалшадта хэрзэргээр ойлгуулжа байһан ба саашадаа энэ элидхэлые хайшан гэжэ ойлгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Тус семинарта хабаадалсаһан партийна эхин организацинуудай ба агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болбол нүхэр В. М. Молотовой элидхэлые аймагай ажалшад айхабтар ехээр һонирхожо, олон тоото асуудал һурахаһаа гадна Советскэ Союзай уласхоорондын оршон байдал тухай ехээр һонирхоно гэжэ мэдүүлбэ. Тиимэһээ партиин айкомой штатна ба штатна бэшэ лекторнууд, мүн тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд болон бюрогой члеңүүд хадаа колхоз ба МТС-үүдтэ гаража, тэндэ хамтын суглаануу дээрэ Советскэ Союзай мүнөө үеын гадаада ба дотоодын оршон байдал тухай лекци ба элидхэлнүүдые удаа дары хэжэ байха тон шухала гэжэ семинарта хабаадалсагшад тэмдэглэбэ.

Мүнөө партиин айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудта гаража, лекци болон элидхэлнүүдые уншажа ажалшан арадые һонирхуулхаһаа гадна, «СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ дүрим» тухай, советскэ һунгуулиин системэ тухай, Сталинска Конституци тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг болоо.

Е. КУПРАШ.

Залуу патриодуудай уялганууд

Паровозо-бүтээлгын заводой залуу хүдэлмэришэнэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба албахаагшадай һаяхан болоһон дүүрэһэн слёт дээрэ СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ түүхэтэ үдэрые ажалай амжалтануудаар угтаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Тус слётто хабаадалсаһан түрүүшүүл-стахановецууд болбол заводойнгоо бүхы залуу хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ба албахаагшадта хандалга бэшэг гаргаһан байна. Энэ хандалга бэшэг соогоо залуу патриодууд хадаа тодорхой уялгануудые бэе дээрээ даажа абаба.

Манай заводой бүхы ажалшад ба залуушуул болбол агууехэ илалта өөрөө ерээ бэшэ, энэ хадаа эрхим хүбүүд ба басагадаймнай амиһаар, улаан шуһаар, мүн советскэ арадай шэн зоригто ажалаар туйлагдаба гэжэ һайн мэдэнэ—гэжэ эдэнэр хандалга бэшэг соогоо хэлээд, заводойнгоо залуушуулые агууехэ илалтын хүндэлэлдэ, Верховно органой һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө улам саашань дэлгэрүүлхые уряалба.

Социалистическэ мүрысөөндэ орохоёо абаһан өөһэдынгөө уялга соо үйлэдбэриингөө түсэбые гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин холо үлүүлэн дүүргэхээр зорилгонуудые табиба. Энэ заводой коллективэй комсомольско-залуушуулай бригаданууд хадаа декабрь һара соо, мүн саашадаа һарынгаа даалгабаринуудые 150—200 процентһээ доошо бэшэ эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн тон харюусалгатай уялгануудые өөһэд дээрээ абана. Тэрэшэлэн ажалай ба гүрэнэй журам зарша нэгэшье эбдэхэгүйбди гэжэ уялгануудаа үгэнэ.

Техническэ минимумда бүхы заводойнгоо коллектив соохи залуу хүдэлмэришэниие һургаха хүдэлмэриие шэнэ жэл хүртэр бүримүһэн дүүргэхэ. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэнгүй байдаг нэгэшье ушар байхагүй ябадалые туйлаха. СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр хүртэр 800 залуу хүдэлмэришэнэй мэргэжэлые стахановска ба техническэ һургуулинуудые дамжуулан дээшэлүүлхэ, 30-һаа доошо бэшэ урин нарижуулгын дурадхал оруулжа, үйлэдбэриин технологиие һайжаруулгада туһалха.

Залуу хүдэлмэришэнэй политическо-теоретическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор бүхы цех ба таһагуудта «ВКП(б)-гэй хуряангы курс» шудалха кружок эмхидхэжэ, эндэ түрүүшын ээлжэндэ комсомольско-залуушуулай бригаданаудай члеңүүдые барандань хабаадуулха, мүн тэдэнэй ниитэ-гэгээрэлэй хэмжээе дээшэлүүлхын тулада үдэшын һургуули нээхэ, тэндэ 120 залуушуулые хабаадуулха гэхэ мэтын тон харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануудые бэе дээрээ даажа абаад, энэхи комсомолецууд болон союзна бэшэ залуушуул уһаһан мангайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнад.

Эдэ залуу патриодуудай үүсхэлые бусад ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй залуушуул халан абаха ёһэ гэжэ найдагдана.

Г. БАДМАЕВ.

Улаан Армида һайн дураараа ошоһон Владимир Лакотош гэгшэ лэтчик боложо, сэрэгэй үедэ 213 дахин һүниин ба 90 дахин үдэрэй дайшалхы ниидэлгэ хэһэн байна. Тэрээндэ Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдоһон байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Лакотош Магнитогорскдо өөрынгөө түрэлхидтэ айлшаар ошоод байна.

П. ПЕТРОВОЙ фото (ТАСС-эй фотохронико).

СССР-эй Конституци тухай хөөрэлдөөн

Советскэ гүрэн

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б. М. Үнэнэй» декабриин 2-ой номерто).

Ажалшадай депутадуудай Советүүд болбол Советүүдэй ажал хэрэгтэнь практическа туһаламжа үзүүлхын тулада саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ комиссинуудые һунгадаг байна. Советүүдэй дэргэдэ хүдэлмэрилдэг саг үргэлжын комиссинууд ба бусад олон организацинууд хадаа, тэдэнние һунгагшадтай, арад зонтой тон нягта барисаатай болгодог, үргэн олон ажалшаниие гүрэнэй захиргаанда татажа оруулдаг байна.

Тиимэ болохолоороо, Советүүд гээшэ арад зондо илангаяа дүтэ ба түрэл болохо—үнэхөөрөө демократическа засаг-түрэ мүн.

Советүүд хадаа тон шэнэ гүрэнэй организаци мүн, тиимэ юумэ гэжэ манай оронһоо ондоо нэгэшье гүрэндэ байгаагүй ба байнашьегүй. Советүүд болбол капиталистическэ оронуудта бии байһан гүрэнэй организацинуудһаа тад ондоо илгаатай байдаг. Тэндэ демократи тухай конституцинууд соо үсөөн бэшэ хэлэгдэдэг болобошье, үнэндөө хадаа, гүрэнэй засаг-түрын органууд гээшэнь арадуудые дарлаха, ажалшадые эксплоатацилха, капиталистнууд болон помещигүүдэй ашаг туһые харалсажа аршалха гэһэн зорилготой байдаг. Тиихэдэ, Советүүд гээшэ ажалшадые алибаа дарлалтаһаа хүсэд сүлөөлхэ ябадалые туйлаһан байна; Советүүд гээшэ ажалша зоной ашаг туһые харалсажа аршалха ба хангаха гэһэн зорилготой юм.

Бүри 1919 оной эхиндэ, Ленин болбол Советүүд гээшэ манай орон доторхи бүхы гүрэнэй засаг-түрын саг үргэлжын ба имагта гансахан үндэһэ һууринь болоод байна гэжэ бэшэһэн байгаа.

Ажалшадай депутадуудай Советүүд хадаа Советскэ Союзай политическэ үндэһэ һууринь болохо байна.

СОВЕТСКЭ РЕСПУБЛИКА

Манай Конституциин ёһоор, нютаг нютагуудай Советүүд болбол **гүрэнэй засаг-түрын органууд** гээшэ. Нютагай Совет хадаа нэгэдэмэл Советскэ засаг-түрын ячейкэ, нэгэ хубинь болоно.

Манай ороной алишье республикые абаад үзэгты, тиихэдээ таанар бүхы нютаг нютагуудай Советүүд гээшэ **бүгэдөөрөө нэгэ** национально-гүрэн түрын организаци боложо, тэндэ Совет бүхэн өөрынгөө һууритай, өөрынгөө эрхэтэй байхыень харахат. Тиимэ нэгэдэл хадаа **Советскэ Республика** болоно гээшэ.

Жэшээлхэдэ, Белоруссида советскэ засагые абаад үзэе. Тэндэ бүхы нютагуудай Советүүд бүгэдөөрөө нэгэ национально—гүрэн-түрын организаци боложо, энэ республикын Верховно Совет түрүүтэй Белорусска Советскэ Социалистическа Республика болоно. Советскэ Эстонидо бүхы нютагуудай Советүүд мүн лэ ниитэ национальна гүрэн-түрын организаци боложо, энэ республикын Верховно Совет түрүүтэй Эстонско Советскэ Социалистическа Республика гэжэ нэрэтэй болохо байна. Гэхэшэлэн.

Манай агууехэ советскэ орон бүхыдөө национальна советскэ республиканuудые нэгэдүүлжэ, СССР-эй Верховно Совет түрүүтэй Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союз гэжэ нэрэтэй олонациональна советскэ гүрэн болоно гээшэ.

Советскэ засаг хадаа ажалша зоной засаг түрэ мүн. Энээн тухай Советскэ Союзай Конституци соо эли тодоор хэлэгдэнхэй байна гэбэл:

«СССР доторхи бүхы хуули засагынь ажалшадай депутадуудай советүүдээр бэелүүлэгдэдэг город ба деревниин ажалшадай засаг мүн»—гэнэ.

Энээн тухай бүхы советскэ республиканuудай конституцинууд соо мүн лэ хэлэгдэнэ.

Тиимэ болохолоороо городууд болон деревнинүүдэй ажалшадаар һунгагдаһан Советүүд гээшэ Советскэ социалистическэ республика бүхэндэ гүрэнэй бүхы засаг-түрые бэелүүлдэг, Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союз дотор бүхы гүрэн түрын засагые бэелүүлдэг байна.

Советскэ гражданинууд өөрынгөө гүрэн тухай угаа ехэ омгорхолтойгоор ба тон лэ зүб хэлэдэг байна гэбэл:

—Манай гүрэн гээшэ бидэ өөһэдөө байнабди!—гэнэ.

Бэшэ ондоо гүрэнүүдтэ орхоодо советскэ гүрэнэй үндэһэн илгаань юу байнаб гэхэдэ, тэрэнэй үндэһэ һууринь болбол капиталистическэ оронуудта эксплоатацида дарлагдажа доромжологдожо байдаг аад, манай эндэ эрхэтэй сүлөөтэй ба гүрэн түрэеэ өөһэдөө хүтэлжэ байдаг эгээ тэдэ ангинуудай (хүдэлмэришэн ба таряашанай) олоной организаци мүн болоно.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН БА ТАРЯАШАНАЙ СОЮЗ

Манай обществын хоёр класста хабаатай байһан Советүүдтэ, депутадуудай хамтаржа гүрэнэй хүдэлмэри ябуулхадань **хүдэлмэришэн ба таряашанай союз** бэелүүлэгдэнэ гээшэ. Большевистскэ парти анхан бии болохо сагһаа хойшо хүдэлмэришэн ба таряашаниие тон нягта барисаатай союз болгожо нэгэдүүлхын түлөө тэмсэһэн байна. Хүдэлмэришэн ба таряашанай союзые ни болгожо бүхэжүүлээд байхадаа, манай ороной ажалшад эдэ бүхы юумэ диилэн абажа шадаха байгаа юм.

Нээрээшье хараад үзэхэдэ: хүдэлмэришэн ба таряашанай союзай байгаагүй юм һаань, бидэнэр капиталистнууд болон помещигүүдые диилэжэ шадаха байгаа гээшэ гүбди? Үгы аабдаа.

Хүдэлмэришэн ба таряашанай союзай байгаагүй юм һаань, бидэнэр социалистическэ общество байгуулжа ба Советскэ Союз шэнги тиимэ ехэ хүсэн түгэс гүрэн түрые бии болгожо шадаха байгаа гүбди? Үгыл даа.

Фашистска Германи ба тэрэнэй туһамаршалта эсэргүү хүндэ хүшэр ба хэсүү бэрхэ дайн хэхэдээ хэрбээ хүдэлмэришэн ба таряашанай бата бэхи союзда түшэглөөгүй байгаа юм һаа, диилэжэ шадаха байгаа гээшэ гүбди? Ябашье шадахагүй байгаабди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн манайхинай түгэс илалтаар дүүрээд байһан мүнөө сагта харин хархис дайсанай добтолгоор манай Эхэ орондо ушаруулагдаһан шархануудые шадаал һаа түргэнөөр эдэгээхын тулада Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые хамтынгаа хүсөөр бүхэжүүлхын тулада, социалистическэ байгуулалтые улам саашань хүгжөөхэ, өөрынгөө ажаһуудалые саг үргэлжэ һайжаруулхын тулада хүдэлмэришэн ба таряашад хоорондохи холбоо барисаагаа бүхэжүүлхэнь шухала.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИ ГЭЭШЭ ЯАХАДАА ТАРЯАШАН ЗОНОЙ ВОЖДИНЬ БОЛОСБ

Хаан ба помещигүүдтэ эсэргүүсэхэ тэмсэлдэ, хуушанай байдалһаа шэнэ ажаһуудал хүртэр, хаанта засаг, капитализмһаа социализм хүртэр ябажа ерэһэн түбэгтэй бэрхэ түүхэтэ харгы дээрэ хүдэлмэришэн анги болбол таряашан зониие ударидажа ябаа, хүдэлмэришэн анги гээшэ хүдэлмэришэд ба таряашадай союзда **түрүүлжэ ябадаг хүсэн байһан юм.** Яахадаа тиимэ байгаа гээшэб?

Хүдэлмэришэд город ба ажаүйлэдбэриин центрнүүдтэ угаа олоороо сугларанхай. Томо томо предприятинууд дээрэ хэдэн мянгаад ба бүри арбаад мянган хүдэлмэришэд суглаа хүдэлмэрилжэ байдаг. Тиимэ хадаа, үни холоһоо хойшо бүхы ажалшадые сүлөөлхын түлөө капиталистнуудтай ба тэдэнэй хуули-засагтай тэмсэхын тулада хүдэлмэришэдые эмхидхэжэ нэгэдүүлхэ ябадалда туһалдаг байгаа. Эгээ эдэ фабриканууд ба заводууд дээрэ революционно хүдэлмэришэнэй парти, социализмын түлөө тэмсэл хэхэдэнь хүдэлмэришэн ангиие эмхидхэгшэ ба ударидагша **большевигүүдэй парти** бии болоһон юм.

Үйлэдбэриин багажа зэмсэгүүдые хубиин эдлэл болгожо хэрэглэхэ ябадал хүдэлмэришэдтэ байгаагүй. Капитализмын бии байхада хүдэлмэришэд гээшэ өөрынгөө хүдэлмэриин хүсые предприятинуудай эздэтэ, эксплоататорнуудта худалдаха баатай болодог һэн. Хүдэлмэришэд гээшэ фабрика заводуудые капиталистнуудһаа буляажа абаад, тэдэниие социалистическэ гүрэнэй үмсэ болгожо дамжуулан үгэхэ гэһэн зорилготой байгаа юм. Хүдэлмэришэд хадаа социализмын идейнүүдые хямда ойлгодог байба.

Ажа байдалайнь болон хүдэлмэриин условинууд хадаа, хүдэлмэришэд гээшэ социализмын түлөө тэмсэлдэ, эдэбын дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэжэ тэмсэхэ хэрэгтэ үлэмжэ революционно, тон эмхитэй, ушар ёһо мэдэхэ хатуу зоригтой—**обществынгоо түрүү зэргын анги** болоходонь таатай зохид байгаа һэн.

Энэ обществодо таряашадай байдал гээшэ тад ондоо байба. Таряашад болбол бүхы орон дотор тон бутархай таруу һуудалтай байһан хадаа, эмхидхэхэ хүтэлбэрилхы хүсые хэрэглэжэ байгаа бэлэй. Хуушан сагай байхада таряашад өөһэдөө үмсэдөө ажалтай байба. Хүн бүхэн өөрынгөө хубитай газар дээрэ үмсынгөө ажалые хэршье муу байгаа һаань, тэрэниие бариха гэжэ ехээр оролдодог байһан юм. Советскэ засагай түрүүшын жэлдэ таряашад өөһэдынгөө үмсын ажалда эзэд байгаа һэн.

Революциин урда тээ ажал хэхэ болон һуудал байдалай услови гээшэ таряашадые нэгэдүүлхэһээ байтагай, харин тэдэнэй эмхитэй болохо хэрэгтэнь һаад хэлэг ба хаанта-помещигэй хуули засагта эсэргүүсэжэ тэмсэл хэхэһээ байтагай, харин помещик кулагуудтай тэмсэхээр таряашадые нэгэдүүлдэггүй һаад түбэг ушаруулдаг байгаа һэн. Хүдэлмэришэд болбол таряашадта туһа хүргэхэ гэжэ оролдодог, тэдэнэй газар эзэмдэлгэ ба эрхэ сүлөөгөө олоходонь туһалдаг байһан юм.

В. КАРПИНСКИЙ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Декабриин 11-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, декабриин 11. (ТАСС). Үглөөнэй заседаниин нээгдэһэнэй һүүлээр, гэмнэлтын түлөөлэгшэ болбол гитлеровскэ фотографнуудай буулгажа абаһан документальна фильмые мүнөөдэр харуулхамнай гэжэ мэдүүлбэ.

Документальна фильм хадаа 1921 онһоо хойшо 1929 он хүртэр гитлеровскэ партиин ябаһан ябадал тухай Розенбергын хөөрэһэн үгөөр эхилнэ. Бусад кадрнууд хадаа гитлеровецүүдэй хуули засагые гартаа абаһанайнгаа һүүлээр ээрхэжэ байһыень харуулна. Фильмын хоёрдохи бүлэгынь еврейнүүдые гитлеровецүүдэй хашаһан погромуудые харуулна.

Нүгөөдэ картинануудынь соонь немецүүдэй буу зэбсэгүүдые олоор түхеэржэ, дай хэхээр бэеэ бэлдэжэ байһаниинь харагдана. Тус документын гурбадахи бүлэг соонь гитлеровецүүдэй немецкэ зоной һаналыень хайшан гээд буляажа абаһыень харуулна. Түрүүшын агресси хэгдэжэ немецкэ сэрэгүүд Австри худар оробо. Тэндэ Гитлер сүүдлүүлэгшэ Кейтельтэй хамта Венадэ ерээд байханиинь харагдана.

Удаа тээнь Спортпаласта Гитлерэй үгэ хэлэһэн тухай шэнэ кадр харуулагдана. Тэрэ хадаа Чехословакиин судетскэ газарые Германиин газартай нэгэдүүлхые эринэ. Гитлер буу зэбсэг барижа орохоб гэжэ занана. Экран дээрэ Муссолини, Чемберлен, Даладье болон Геринг, Риббентроп ба бусадаар үдэшэгдэн ябаһан Гитлер харагдана. Мюнхенскэ хэлсээн баталагдаа. Саашаа германскэ сэрэгүүд Чехословакиин газар худар ороно.

Зүрхэнэй үбшэнтэй Гитлер хадаа дайн сэрэгэй болоо юм һаань, Европын еврей зон үгы хэгдэхэ юм гэжэ сонсохоно. Гитлер баруун хилэ дээрээ ошожо, немецкэ сэрэгэй бүхэжүүлгэнүүдые үзэнэ. Чиано фашистска осиие бии болгохо тухай пактда гараа табихаа Берлиндэ ерэнэ. Дипломадуудай хойноһоо Геринг, Редер болон Кейтель гэшхэжэ ябанад. Европын амгалан тайбан байдалда эсэргүүсэһэн фашистска заговорщигуудай пакт баталагдаа...

Забһарлалга болоһоной һүүлээр, документальна фильмые харуулжа үргэлжэлүүлнэ. Тиигээд 1939—1944 онуудай агрессивнэ дайн байлдаанууд болоно. Гитлеровскэ заговорщигууд Данциг тушаа өөрынгөө программые бэелүүлжэ захалаа. Тэдэнэр энэ городой үйлсэдэ сүмэрэн орожо, танкнуудынь хүн зоной һуужа байһан гэрнүүдэй урдаһаань бэхэ тулгуулан буудана. Энэ город гал түймэртэ шатажа байна.

1939 оной октябриин 1-дэ гитлеровскэ заговорщигуудай захиралтаар танкнуудынь Польшын хилэ дабажа гараба. Польша дээгүүр фашистско-хас тамгатай самолёдууд ниидэнэ.

1940 он болоо. Гитлеровскэ сэрэгэй машинын Норвегидэ ба Данида байлдаануудые хэхэнь экран дээрэ харагдана. Немецкэ самолёдууд Копенгаген дээгүүр ниидэнэ. Фашистска муухай золигууд Норвегиие бомбодоно. Тэдэнэр Ослое булимтаржа абаа.

Голланди ба Бельгиин ээлжээн болобо. Дахяад агаарай десант, парашютистнууд, бомбардировщигууд амгалан тайбан городууд дээгүүр үзэгдэнэ, шатажа байһан Роттердамын кварталнууд, бомбонуудһаа болон гал түймэрһөө амяа абарха гэһэн эхэнэрнүүд ба үхибүүд харагдана.

Французска командовани Компьенско тайга соо капитуляцида гараа табиба. Гитлер баяртай байһанаа мэдүүлэн киноаппаратай урдуур зүхэгэнэнэ. Түүхэ домогой үшөө нэгэ хуудаһан ирагдажа харуулагдана. Риббентроп, Чиано болон японско элшэн сайд шэнэ империскэ канцеляри соо гурбалжан хэлсээндэ гараа табибад. Энээнһээ хойшо тэдэнэр Европодо ба мүн Азидашье шэнэ гурим бии болгохонь гээшэ.

Балканска гүрэнүүд тушаа гитлеровскэ заговорщигуудай түсэбөө бэелүүлхэ болзор ерээ. Болгарска премьер-министр предатель Филов гэгшэ осиин оронуудтай нэгэдэбэ.

1941 он болоо. Гитлеровскэ заговорщигуудай сэрэгүүд Югославида ба Грецидэ добтолбо. Германска авиаци буу зэбсэггүй городууд болон тосхонуудые бомбодоно.

1941 оной июниин 22-ой үдэр болоно, гитлеровскэ заговорщигууд өөһэдынгөө һүрэг тонуулшадые Советскэ Союз тээшэ тууба. Минскын хажууда хэдэн мянгаад плендэ абтагшадай айхабтар муу условитой байһан концлагериие Гиммлер хаража үзэбэ.

1944 ондо Гитлерэй аминиинь хорлохо гэһэн хүнүүдтэ «арадай сүүд» гэһэн ябадалаар тэрэ фильм дүүрэнэ. Эндэ сүүдэй шэнжэ тэмдэгшье харагданагүй. Энэ хадаа муухай хэһээлтэ гээшэ.

Фильм харагдажа дүүрээ. Английска гэмнэлтын түлөөлэгшэ энэ фильмые харагтэ хабсаргуулхые гуйна.

Декабриин 11-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, декабриин 11. (ТАСС). Үдэшын заседани дээрэ документальна фильмнүүдые хараһанай һүүлээр, американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ полковник Стори гэгшэ үгэ хэлэхэдээ: Дай хэхэ хуулида эсэргүүсэжэ, хүнэй үнгэ сэдьхэлгүйгөөр сүүдлүүлэгшэдэй аашалһан гэмтэ ябадал тухай документальна гэршэ баримтануудые гэмнэгшэдэй түлөөлэгшэд трибуналда харуулха юм гэжэ мэдээсэбэ.

Удаа тээнь, американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд гэгшэ үгэ абаад, хариин гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэдые богоолшолхо гэһэн гитлеровецүүдэй гэмтэ ябадалнуудые элирүүлһэн байгаа.

Ингэжэ гэмнэһэн ушарые гэршэлхын тулада фотографи харуулагдаха юм гэжэ хэлээд, гэмнэгшэ болбол хариин гүрэнэй хүдэлмэришэдые туужа асарха ба тэдэниие богоолшолхо ябадал ходо боложо байһан юм гэжэ мэдүүлбэ.

Гэмнэгшэ болбол иимэ гэмтэ ябадал хэһэнэй түлөө сүүдлүүлэгшэдэй тус бүридөө харюусалгатай байһыень тодорхойлон хэлэнэ.

1939 оной майн 23-да Гитлерэй шэнэ рейхсканцеляри соо суглаан боложо, тэнтэ Гитлер, Геринг, Редер, Браухич, Кейтель болон бусад байлсаба. Энэ суглаан дээрэ Гитлер ингэжэ мэдүүлээ һэн: «Хуби заямнай баруун тээгээ арсалдаатай болгохоор болоо юм хадань, зүүн тээхи үргэн ехэ газар дайдые эзэлэн абаха гээшэ манда булюу ехэ хүсэ олгохо зэргэтэй. Тиигээд байбал бидэнэр эдэ районуудай ресурсда найдаха байнабди. Германиин бэшэ районуудай улад зон бидэндэ хүдэлмэриин хүсэ олгохо булаг боложо үгэхэ ушартай»—гэбэ.

1942 оной апрелиин 24-дэ сүүдлүүлэгшэ Заукель Розенбергтэ ингэжэ хэлэһэн байгаа: «хүдэлмэришэнэй хүсые айхабтар ехээр гулыхаха зорилгомнай юу байнаб гэхэдэ: Адольф Гитлерэй ударидалгаар манай сэрэгүүдэй диилэн абаһан баялиг ресурснуудые хэрэглэхэ гэһэн һаналтай байнабди»

Расова эзэрхэлгын «теори» гээшэ гитлеровецүүдэй ябуулжа байһан политикаһаа үндэһэлэн гараа юм.

1941 оной июниин 22-ой үдэр гитлеровскэ заговорщигууд өөһэдынгөө һүрэг тонуулшадые Советскэ Союз тээшэ тууһан байгаа. Гиммлер болбол Минск шадар байһан концлагериие хаража үзэбэ, тэндэ хэдэн мянгаад плендэ абтагшад айхабтар муу условидо байгаа һэн.

1943 оной октябриин 4-дэ гестапые хүтэлбэрилэгшэ Гиммлер Познаньда СС-тэнэй генералнуудай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ: «оросуудтай гү, али чехүүдтэй юуншье боложо байхадань намда хамаагүй. Эдэ нациинуудай үлдэжэ үхэжэ байгаашье һаань би хамаархангүй тэдэниие гансал зарса боолнууд гээшэ гэжэ хараха байнаб» гэбэ.

Дам саашаа гэмнэгшэ болбол Розенбергын һайшаан батлаһан ба 1944 оной июлиин 12-то гаргагдаһан тон нюуса меморандумые уншажа үгэнэ. Тэрээн соонь центрын армейскэ группын эзэлһэн газар дээрэһээ залуушуулые нүүлгэхэ тухай хэлэгдэнэ.

Гитлеровецүүд болбол эзэмдэгдэһэн оронуудһаа һамагыень үбгэдтэйнь ба үхибүүдые эхэ-эсэгэтэйнь һалгаажа, хүдэлмэриин хүсые абаашадаг байба. Тиигэжэ хара баагаар абаашажа байхадань хэдэн мянгаад хүнүүд үхэжэ хосордог бэлэй.

1943 оной апрелиин 17-до имперскэ министр Ламмерс гэгшэ генерал-губернаторство соохи байдал тухай Гиммлертэ тон нюуса элидхэл эльгээһэн байха юм. Тэрээн соогоо хүдэлмэриин хүсые хара баагаар абаашажа байнабди гэжэ бэшэһэн байна.

1942 оной ноябриин 26-да Заукель болбол манай эндэ ямар нэгэн хүдэлмэридэ байгаагүй еврейнүүд саашань абаашагдажа, полякуудаар һэлгэгдэхэ ёһотой гэжэ бэшэһэн байха юм.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7.89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.).

Н—00507. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.